

Ed.

198. Frumvarp

til laga um breyting á lögum nr. 48, 31. maí 1927, um Landsbanka Íslands.

Frá meiri hluta fjárhagsnefndar.

1. gr.

1. gr. 3. málsgr. hljóði svo:

Ríkissjóður ber ábyrgð á öllum skuldbindingum bankans innanlands, en á nýjum erlendum lánum því aðeins, að lagabeimild komi til í hvert sinn.

2. gr.

5. gr. hljóði svo:

Innskotsfje það, 2 miljónir króna, er ákveðið var með lögum nr. 50, 10. nóv. 1913, að ríkissjóður legði Landsbankanum, skal teljast stofnfje bankans. Auk þess skal seðlabankinn safna varasjóði samkvæmt 24. gr.

3. gr.

24. gr. hljóði svo:

Allur tekjuafgangur hvers árs renni í varasjóð.

4. gr.

33. gr. hljóði svo:

Yfirstjórn bankans er í höndum landsbankanefndar, samkvæmt því sem ákveðið er í lögum þessum, og ráðherra þess, er fer með bankamál. Stjórn bankans að öðru leyti annast bankaráð, skipað fimm mönnum, og framkvæmdarstjórn, skipað þrem mönnum.

5. gr.

34. gr. verði svo hljóðandi:

Landsbankanefndin er skipuð 15 mönnum, sem sameinað Alþingi kys með hlutfallskosningu til 6 ára. Eftir 2 ár ganga úr nefndinni 5 menn, þeir er eftir rjettri hlutfallstölu síðast voru kosnir á hverjum lista, eða hvorum lista, ef þeir voru aðeins tveir. Eftir næstu 2 ár ganga aðrir 5 menn úr nefndinni af binum fyrst kjörnu, eftir sömu reglum og áður greinir, og loks að liðnum 6 árum þeir 5, er eftir eru af þeim fyrst kjörnu. Síðan fer fram kosning annaðhvert ár á 5 mönnum í nefndina í stað þeirra, er endað hafa kjörtímabil sitt. Endurkjósa má menn í nefndina. Kosnir skulu og með hlutfallskosningu varamenn, sem taka sæti í nefndinni í forföllum aðalmanns eftir þeirri röð, sem þeir hafa verið kosnir á hverjum lista. Varamenn ganga úr eftir sömu reglum og aðalmenn. Er kosning fer fram, skal afhenda lista með helmingi fleiri nöfnum en kjósa á menn í nefndina. Sá, sem næstur er að atkvæðamagni þeim, er kosningu hlýtur á hverjum lista, skal vera 1. varamaður þess lista um kjörtímabil það, er listinn á við, og

svo hver af öðrum innan listans, þannig, að sá, sem næstur er að atkvæðamagni, kemur jafnan í stað þess, sem næstur er á undan að atkvæðamagni. Kjörtími varamanns, sem tekur sæti í nefndinni vegna fráfalls eða brottflutnings aðalmanns, endar þegar kjörtími þess, sem hann kemur í staðinn fyrir, hefdi verið á enda, nema varamaður sá, sem kemur fyrir aðalmann á fyrstu 4 árunum eftir að lög þessi öðlast gildi, tekur sæti á eftir öllum aðalmönnum og telst því sem hinn síðast kjörni á lista. Nú kemur það fyrir, að allir aðalmenn og varamenn lista fyrir eitt kjörtímabil forfallast, og kýs þá nefndin menn í skarðið með einföldum meiri hluta. Ef vafaatriði um þessi efni koma fyrir, sker nefndin sjálf úr þeim með atkvæðagreiðslu og sendir Alþingi skýrslu um málið.

Landsbankanefndarmenn fá enga þóknun fyrir störf sín.

6. gr.

Ný grein, sem verður 35. gr., hljóði svo:

Formann bankaráðsins skipar ráðherra sá, sem fer með bankamál, til fimm ára í senn. Hina fjóra bankaráðsmennina kýs landsbankanefndin til 4 ára í senn, þannig, að tveir ganga úr á aðalfundi landsbankanefndarinnar annaðhvert ár, í fyrsta skifti ganga þeir úr, sem síðastir voru í röðinni við kjörið. Formann bankaráðs má endurskipa og hina 4 ráðsmennina má endurkjósa. Á sama hátt skal skipa varaformann og kjósa 4 varamenn, einn fyrir hvern aðalmann, er taki sæti í bankaráðinu í forföllum formanns eða bankaráðsmanns. Ef formaður eða varaformaður fellur frá eða verður óhæfur til starfans áður en starfstími hans er á enda, skipar ráðherra nýjan varamann. Ef nefndarkosinn bankaráðsmaður og varamaður forfallast á sama hátt áður en starfstími hans er á enda, kýs landsbankanefndin annan í hans stað. Bankaráðsmenn skulu allir vera búsettir í Reykjavík eða svo nálægt Reykjavík, að þeim sje auðvelt að sækja bankaráðsfundi hvenær sem er.

Formaður bankaráðsins hefir 4000 krónur í árspóknun, en hinir bankaráðsmennirnir 2000 krónur hver.

Auk þess fá allir bankaráðsmennirnir dýrtíðaruppbót af allri launahæðinni, og reiknast dýrtíðaruppbótin með sömu vísitölu og dýrtíðaruppbót starfsmanna ríkisins. — Varamaður tekur laun í stað aðalmanns þann tíma, er hann starfar í bankaráðinu.

7. gr.

35. gr., sem verður 36. gr., hljóði svo:

Engan má kjósa í landsbankanefnd eða bankaráð nema hann sje lögráða, hafi óflekkað mannorð og sje fjár síns ráðandi. Ef nefndarmaður eða bankaráðsmaður missir þessi skilyrði áður en kjörtími hans er á enda, hættir hann þegar störfum í nefndinni eða ráðinu.

8. gr.

36. gr., sem verður 37. gr., hljóði svo:

Bankaráðið ræður alla þrjá bankastjóra, og eru þeir framkvæmdarstjórn bankans. Skulu þeir ráðnir með 12 mánaða uppsagnarfresti, enda geti þeir sjálfir

sagt upp stöðunni með sama fyrirvara. Þó getur bankaráðið vikið bankastjóra frá fyrirvaralaust, gegn því að greiða honum 6 mánaða laun, svo framarlega, sem ekki er um slikt afbrot að ræða af hálfu bankastjóra, sem heimili frávikningu hans án nokkurrar lannagreiðslu. Ennfremur getur ráðherra sá, sem fer með bankamál, vikið bankastjóra frá. Skal bankaráðið eða ráðherra þá skýra hinum frávikna bankastjóra frá ástæðnm fyrir frávikningunni.

Bankastjórar hafa að árslaunum 12000 krónnr hver, og ank þess dýrtíðarnppbót, sem bankaráðið ákveðnr.

Bankaráðið getur veitt fráförnum bankastjóra eða ekkju hans eftirlann af fje bankans. Eftirlaun mega þó aldrei fara fram úr 50% af launum handa bankastjóranum, og 25% af launnum handa ekkju hans, en skulu að öðru leyti ákveðin eftir því, sem ástæðnr eru fyrir hendi í hvert skifti.

Bankaráðið getnr einnig veitt fráförnum aðalbókara og aðalfjehirði og ekkjum þeirra eftirlaun af fje bankans eftir sömu reglm.

9. gr.

37. gr. fellur niður.

10. gr.

38. gr., sem er ný grein, hljóði þannig:

Landsbankanefndin heldur aðalfnnd sinn einu sinni á ári, eigi síðar en mánuði eftir setningu Alþingis. Boðar forseti nefndarinnar til fundarins með mán-aðar fyrirvara. Auk þess má kveðja nefndina til funda þegar forseti telur þess þörf, svo og ef 4 bankaráðsmenn að minsta kosti eða 7 landsbankanefndarmenn að minsta kosti krefjast þess í brjefi til forseta. Skal forseti þá boða til fundar eigi síðar en vikn eftir að krafan kom í hans hendur. Skal að jafnaði boðað til ankafunda með vikn fyrirvara, nema brýn þörf kalli að. Þá má boða til fundar með styttri fyrirvara, þó aldrei styttri en 2 sólarhringa.

Til fundanna skal boðað með ábyrgðarbrjefi eða staðfestu simskeyti til hvers nefndarmanns.

11. gr.

39. gr., sem er ný grein, hljóði þannig:

Á fyrsta aðalfnndi nefndarinnar í hvert sinn, eftir að ný kosning hæfir farið fram í nefndina samkv. 34. gr., kýs nefndin sjer forseta til næstu 2 ára. Boðar hann nefndina til funda samkv. 38. gr. og stjórnar fundum nefndarinnar. Ennfremur skal á sama hátt til sama tíma kjósa 1. og 2. varaforseta. Gegnir 1. varaforseti forsetastörfum í forföllum forseta, en 2. varaforseti, ef báðir, forseti og 1. varaforseti, eru forfallaðir. Forseti sá, sem stjórnar fundi í hvert skifti, kveður sjer fundarritara, sem má vera utan nefndarinnar.

Rita skal í fnndabók stntta skýrslu um það, sem gerist á nefndarfundum, svo og allar ályktanir nefndarinnar.

12. gr.

40. gr., sem er ný grein, hljóði svo:

Nefndarfundur er lögmetur, ef fundinn sækja eigi færri en 10 nefndarmenn.

Á nefndarfundum ræður afl atkvæða úrslitum. Ef atkvæði eru jöfn, sker atkvæði forseta úr.

13. gr.

41. gr., sem er ný grein, hljóði svo:

Landsbankanefndinni ber:

- a. Að setja reglugerð um stjórn bankans og starfrækslu eftir tillögum bankaráðsins. Reglugerðin skal staðfest af ráðherra þeim, sem fer með bankamál, og síðan birt í Stjórnartíðindunum.
- b. Að kjósa 4 menn í bankaráð og 4 varamenn, samkv. 35. gr. laga þessara.
- c. Að kjósa endurskoðendur bankans til eins árs í senn og 2 til vara, gefa þeim erindisbrjef og ákveða þóknun þeirra. Ef þess er krafist af 4 nefndarmönnum að minsta kosti, skulu kosningar þær, er um ræðir í b- og c-lið, vera hlutfallskosningar.
- d. Að úrskurða reikninga bankans.
- e. Að taka ályktun um önnur mál, sem lögð verða fyrir nefndina samkvæmt lögum þessum, eða eftir ósk bankaráðs eða ráðherra.

14. gr.

42. gr., sem er ný grein, hljóði þannig:

Formaður bankaráðsins hefir fyrir hönd ráðsins stöðugt, daglegt eftirlit með starfsemi bankans.

Bankaráðið heldur reglulega fundi tvisvar í hverjum mánuði, 1. og 15. dag mánaðarins, eða næsta virkan dag, ef 1. eða 15. ber upp á helgidag, en annars svo oft sem formaður þess telur nauðsynlegt eða meiri hluti ráðsins krefst þess, eða framkvæmdarstjórnin óskar þess. Til þess að gerð verði gild ályktun, verða eigi færri en 3 bankaráðsmenn að taka þátt í atkvæðagreiðslunni. Þegar jöfn eru atkvæði, sker atkvæði formanns úr. Svo skal og vera, þegar jöfn eru atkvæði, er bankaráð og framkvæmdarstjórn gera sameiginlega ályktun, sbr. 43. gr. staflíð h. og i.

Bankastjórnir eiga rjett á að vera á fundum bankaráðsins og taka þátt í umræðum, nema rætt sje um mál, er snertir bankastjórana sjálfa.

Á hverjum reglulegum fundi skal framkvæmdarstjórnin leggja fyrir bankaráðið skýrslu um útlán bankans, hve mikið af fje hans sje bundið í hverri atvinnugrein, um verðbrjefaeign hans, um innlánsfje í honum og um það, hve mikið af því megj taka út fyrirvaralaust, um slíkar kröfur erlendar, um seðlaveltu, gullforða og innieignir erlendis, og um annað það, er bankaráðinu þykir nauðsynlegt til þess að geta haft fullkomið eftirlit með starfsemi bankans.

15. gr.

38. gr. verður 43. gr., en staflíðirnir a., c. og e. orðist svo:

- a. Að koma fram fyrir hönd bankans gagnvart dómstólunum, yfirvöldum og gagnvart þriðja manni. Ráðið getur úrskurðað um öll mál bankans, sem ekki er áskilið landsbankanefndinni eða ráðherra að úrskurða um.
- c. Að setja bankastjórunum erindisbrjef.

e. Að skipa aðalbókara og aðalfjehirði bankans og ákveða laun þeirra, að fengnum tillögum framkvæmdarstjórnar, svo og að ákveða, hversu hátt veð aðalfjehirðir skuli setja.

Í stað orðanna »(39. gr.)« í l.-staflid komi: (44. gr.).

o.-staflidur falli niður.

p.-staflidur verði o.-staflidur.

16. gr.

39. gr. verði 44. gr., en hljóði þannig:

Framkvæmdarstjórnin hefir æðstu stjórn allrar daglegrar starfsemi bankans, eftir nánari fyrirmælum reglugerðar bankans og ákvörðun bankaráðs.

Framkvæmdarstjórnin ráðstafar fje bankans og stendur fyrir rekstri bans. Henni ber að sjá um, að bankareksturinn sje í öllum greinum samkvæmt þessum lögum og reglugerð bankans.

Framkvæmdarstjórnin heldur fundi á hverjum starfsdegi, ef málefni liggja fyrir til úrlausnar.

Tveir hankastjórar skulu undirskrifa svo að skuldbindi bankann, ef gefa skal út eða framselja víxla, önnur verðbrjef eða skriflegar skuldbindingar. Þó er bankaráðinu heimilt (sbr. 43. gr.) að veita tilteknum starfsmönnum bankans umboð til þess að skuldbinda bankann í þessum efnum með undirskrift sinni ásamt einum hankastjóra, svo og að veita ákveðnum starfsmönnum bankans umboð til þess að skuldbinda bankann með undirskrift sinni í tilteknum málefnum. Í reglugerð má setja ákvæði um tilteknar skuldbindingar, þannig að þær undirriti tveir hankastjórar, og eigi aðrir, svo gilt sje.

17. gr.

40. gr. verður 45. gr., en fyrir orðin: »samkvæmt 38. gr.« komi: samkvæmt 43. gr.

18. gr.

41. gr. verður 46. gr., en fyrir orðin »samkvæmt 38. gr. l.« komi: samkvæmt 43. gr. l.

19. gr.

42., 43., 44. og 45. gr. verða 47., 48., 49. og 50. gr., og á undan 50. gr. komi: VI. kafli. Sjerrjettindi bankans.

20. gr.

46., 47., 48., 49., 50., 51., 52., 53. og 54. gr. verða 51., 52., 53., 54., 55., 56., 57., 58. og 59. gr.

21. gr.

55. gr. verður 60. gr. og hljóði þannig.

Kosning í bankaráðið fer fram í fyrsta skifti á Alþingi 1928. Þegar eftir að lög þessi öðlast gildi skipar ráðherra sá, sem fer með bankamál, formann

bankaráðsins. Bankaráðið sjer síðan um, að skipulag alt, bókfærsla og reikningshald samkvæmt lögum þessum komist að fullu í framkvæmd eigi síðar en 1. janúar 1929.

22. gr.

56. gr. verður 61. gr., en 3. málsg. greinarinnar fellur niður.

23. gr.

57. gr. verður 62. gr. og hljóði þannig:

Launaákvæði laga þessara ná ekki til núverandi bankastjóra. Meðan þeir gegna bankastjórastöðu við Landsbankann, halda þeir núverandi launum sínum, nema öðruvisi semjist. Um uppsögn núverandi bankastjóra skulu sömu reglur gilda og í gildi voru, er þeir tóku sæti í bankastjórninni.

Jafnaskjótt sem núverandi bókarari og aðalfjehirðir láta af stöðum sínum, fer um ráðningu manna í staðinn eftir ákvæðum þessara laga.

24. gr.

58. og 59. gr. verða 63. og 64. gr.

25. gr.

60. gr. verður 65. gr. og hljóði þannig:

Auk hinna gulltrygðu seðla er bankanum heimilt að gefa út alt að einni miljón króna. Seðlamagn þetta skal minka um 100000 kr. fyrir 1. nóvember 1928, og úr því árlega um sömu upphæð.

26. gr.

61., 62., 63. og 64. gr. verða 66., 67., 68. og 69. gr., en í stað orðanna »42. gr.« í niðurlagi 64. gr. komi: 47. gr.

27. gr.

65. gr. verður 70. gr. og á undan greininni komi: VIII. kafli. Niðurlagsákvæði.

28. gr.

66. gr. verður 71. gr.

29. gr.

Þá er lög þessi hafa öðlast staðfestingu konungs, skal færa þau inn í meginmál laga nr. 48, 31. maí 1927, og gefa þau út svo breytt.

Greinargerð.

Fjárhagsnefndinni hefir borist frv. þetta frá stjórninni, með tilmælum um að flytja það. Einn nefndarmanna (B. K.) er á móti málinu, og er það því meiri hluti nefndarinnar (I. P. og J. Bald.) sem flytnr frv.

Flestar af breytingum þeim, sem frv. gerir á Landsbankalögnum, lágu fyrir þinginn í fyrra, sumpart í frv. stjórnarinnar, snmpart í tillögum einstakra þingmanna.

Fyrir frv. verður gerð nánari grein í framsögu.